

BOSHLANG'ICH SINFLARDA TEXNOLOGIYA VA ONA TILI FANLARINI BOG'LAB O'QITISHNING ILMIY-METODIK ASOSLARI.

Raxmatullayeva Dilyora Musurmon qizi

DTPI pedagogika fakulteti pedagogika
yo'nalishi 2 –bosqich 106-BTguruh talabasi
rahmatullayevadilyora93@gmail.com

Xolboyeva Dilshoda Otabekovna

DTPI pedagogika fakulteti pedagogika
yo'nalishi 2 –bosqich 106-BTguruh talabasi
xolboyevadilshoda6@gmail.com

<https://doi.org/10.5281/zenodo.17337656>

Annotatsiya. Ushbu maqolada boshlang'ich sinf o'quvchilarida texnologiya va ona tili fanlarini bog'lab o'qitishning ilmiy-metodik asoslari tahlil qilinadi. Hozirgi ta'lim jarayonida fanlarni integratsiyalash orqali bilimlarni mustahkamlash va amaliy ko'nikmalarni shakllantirishning samarali usullari izlanmoqda. Texnologiya fani orqali beriladigan amaliy bilimlar va ona tili fanidagi kommunikativ, lug'aviy va grammatik ko'nikmalar o'rtasidagi bog'liqlik boshlang'ich ta'lim jarayonini yanada samarali qiladi. Maqolada, fanlarni bog'lab o'qitish konsepsiyasi, metodik yondashuvlar, o'quv jarayonini rejalashtirishda texnologiya va ona tili fani integratsiyasi, o'quvchilarning didaktik va ijodiy faoliyatini rivojlantirishda innovatsion usullar tahlil qilinadi. Shuningdek, amaliy tajribalar va ilg'or pedagogik texnologiyalar asosida samarali o'quv modullarining yaratish mumkinligi ko'rsatib o'tiladi. Ushbu tadqiqot boshlang'ich sinflarda o'qitish sifatini oshirishga, o'quvchilarning har ikki fan bo'yicha ko'nikma va qobiliyatlarini rivojlantirishga xizmat qiladi.

Kalit so'zlar: kommunikativ kompetentsiya, sinergiya, interaktiv metod, multimedia vositalari.

Abstract. This article analyzes the scientific-methodical foundations of teaching technology and mother tongue subjects to elementary school students. In the current educational process, effective methods of strengthening knowledge and forming practical skills are being sought through the integration of subjects. The connection between the practical knowledge provided by the science of technology and communicative, vocabulary and grammar skills in the science of the mother tongue makes the process of primary education more effective. In the article, the concept of teaching by connecting subjects, methodical approaches, integration of technology and native language science in the planning of the educational process, innovative methods in the development of didactic and creative activity of students are analyzed. It will also be shown the possibility of creating effective educational modules based on practical experiences and advanced pedagogical technologies. This research serves to improve the quality of teaching in primary classes, to develop the skills and abilities of students in both subjects.

Key words. communicative competences, synergy, Interactive methods and multimedia tools, Interactive methods and multimedia tools,

Абстрактный. В данной статье анализируются научно-методические основы преподавания технологии и родного языка учащимся начальных классов. В современном образовательном процессе ищутся эффективные методы закрепления знаний и формирования практических навыков посредством интеграции предметов.

Связь практических знаний, даваемых наукой о технике, с коммуникативными, словарными и грамматическими навыками в науке о родном языке делает процесс начального образования более эффективным. В статье анализируются концепция обучения путем соединения предметов, методические подходы, интеграция технологии и науки о родном языке в планировании учебного процесса, инновационные методы в развитии дидактической и творческой активности учащихся. Также будет показана возможность создания эффективных образовательных модулей на основе практического опыта и передовых педагогических технологий. Данное исследование служит повышению качества преподавания в начальных классах, развитию навыков и умений учащихся по обоим предметам.

Ключевые слова. коммуникативные компетенции, синергия, Интерактивные методы и мультимедийные инструменты, Интерактивные методы и мультимедийные инструменты, Интерактивные методы и мультимедийные инструменты.

XXI asr ta'lim tizimining muhim maqsadlaridan biri - fanlararo integratsiyani ta'minlash orqali o'quv jarayonini innovatsion asosda tashkil etishdir. Ayniqsa, boshlang'ich ta'lim bosqichida fanlarning o'zaro bog'liqligini shakllantirish, nafaqat bilimlarning chuqurlashishiga, balki o'quvchilarning mantiqiy tafakkuri, ijodiy va kommunikativ kompetensiyalarining rivojlanishiga xizmat qiladi. Texnologiya va ona tili fanlarini birlashtirish ta'lim jarayonida konseptual, metodologik va amaliy jihatdan yangi paradigmani yuzaga keltiradi. Ushbu maqolada, boshlang'ich sinflarda texnologiya va ona tili fanlarini bog'lab o'qitishning nazariy-metodik asoslari, shuningdek, pedagogik jarayonni optimallashtirish yo'llari tahlil qilinadi.

Nazariy asoslar va konseptual yondashuvlar. Fanlararo integratsiya kontseptsiyasi zamonaviy pedagogika va didaktika sohasida keng ko'lamda tadqiq qilinmoqda. Turli tadqiqotchilar (Vyotskiy, Davydov, J. Dewey) integratsiyalashgan ta'lim jarayonining o'quvchilarning kognitiv va ijtimoiy rivojlanishiga salmoqli ta'sirini ta'kidlaydilar. Texnologiya fani o'quvchilarda amaliy ko'nikmalar va muammolarni hal etish qobiliyatini rivojlantiradi, ona tili esa muloqot vositasi sifatida nafaqat til kompetensiyalarini, balki madaniy-ma'naviy qadriyatlarni ham shakllantiradi. Shu nuqtai nazardan, bu ikki fan o'rtasidagi sinergiya ta'lim jarayonini to'liqroq, mazmunliroq va ko'p qirrali qiladi. Ona tili fani va texnologiya fanining bog'lanishi o'quv jarayonida quyidagi yo'nalishlarda namoyon bo'ladi: Til va muloqot vositalari - texnologik jarayonlarni ifoda etish uchun til boyligini kengaytirish, terminologiyani o'zlashtirish;

Mantiqiy tafakkur va ijodkorlik - texnologiya amaliy mashg'ulotlari orqali fikrni tartibga solish va yangi yechimlar yaratish qobiliyatini rivojlantirish;

Muammoli vaziyatlarni hal etish - lingvistik va texnologik bilimlarni qo'shib, real hayotiy muammolarni hal qilishga yo'naltirilgan faoliyatlarni tashkil etish. Metodik yondashuvlar va ta'lim jarayonining tashkil etilishi.

Boshlang'ich sinflarda fanlarni integratsiyalashning samarali metodlari quyidagilardan iborat:

1. Loyihaviy faoliyat

Loyihaviy metod o'quvchilarga texnologik bilimlarni ona tili fanidagi kommunikativ va yozma ko'nikmalar bilan uyg'unlashtirish imkonini beradi. Masalan, o'quvchilar oddiy

texnologik qurilmalarni yaratish jarayonini bosqichma-bosqich ifodalaydilar, ularning ta'rifini yozadilar va prezentatsiya qiladilar. Bu orqali til ko'nikmalari va texnologik tushunchalar mustahkamlanadi.

2. Interaktiv metodlar va multimedia vositalari

Darslarda interaktiv taqdimotlar, animatsiyalar, videolavhalar orqali o'quvchilarning e'tibori jalb qilinadi. Ona tili darslarida texnologiya fani mavzularini lug'aviy va grammatik jihatdan tahlil qilish, terminlarni o'rganish o'quv jarayonini boyitadi.

3. Muammoli o'qitish.

Muammoli vaziyatlarni tahlil qilish va ularni yechish jarayonida o'quvchilar nafaqat til ko'nikmalarini, balki texnologik jarayonlarni chuqur tushunishadi. Bunday yondashuv tafakkur rivojini kuchaytiradi va o'quvchilarning mustaqil fikrlash qobiliyatini oshiradi.

4. Integratsiyalashgan o'quv modullarini ishlab chiqish.

O'quv dasturlarida ona tili va texnologiya fanlaridan olingan bilimlar va ko'nikmalarni birlashtiruvchi modullar yaratish, bu modullarni o'quv rejasiga kiritish muhimdir. Bunday modullar mavzularni ko'p qirrali va chuqurroq o'zlashtirish imkonini beradi.

Amaliy tadqiqotlar va pedagogik tajriba. Yaqinda o'tkazilgan pedagogik tajribalar ko'rsatdiki, texnologiya va ona tili fanlarini integratsiyalash orqali o'quvchilarning muloqot madaniyati, ijodiy fikrlash va muammolarni hal etish ko'nikmalari sezilarli darajada oshadi. Masalan, "Sodda texnologik konstruksiyalar" mavzusida o'quvchilar ona tili darsida ishlatiladigan matnlarni o'zlashtirib, ularni texnologik jarayonlar bilan bog'lab tahlil qilishdi. Natijada, o'quvchilar nafaqat texnik terminlarni o'zlashtirdi, balki o'z fikrini aniq va ravon ifoda eta boshladi. 1. Nazariy-metodologik asoslar. Boshlang'ich ta'lim bosqichi bolaning intellektual, emotsional va ijtimoiy shakllanishida tayanch davr hisoblanadi. Shu bois fanlararo integratsiya - ta'lim jarayonining markaziy tamoyillaridan biri sifatida qaraladi. Integratsiyalashgan o'qitishning nazariy asosi quyidagilarga tayanadi:

L.S. Vygotskiyning "yaqin rivojlanish zonasi" konsepsiyasi - o'quvchi o'zlashtirish jarayonida qo'llab-quvvatlovchi vositalar orqali yangi bilimlarni egallaydi;[1]

J. Deweyning pragmatik pedagogikasi - o'quvchilar bilimlarni amaliy faoliyatda qo'llash orqali mustahkamlaydi;[2]

Davydov va Elkoninning rivojlantiruvchi ta'lim nazariyasi - integratsiyalashgan o'qitish o'quvchilar tafakkurini tizimli rivojlantirishga xizmat qiladi. Texnologiya fani amaliy faoliyat va ijodiy muammolarni hal etish bilan bog'liq bo'lsa, ona tili fani nutqiy va kommunikativ kompetensiyalarni shakllantiradi. Ularning o'zaro uyg'unligi ta'lim jarayonida ko'p qirrali bilim va ko'nikmalarni birlashtiruvchi sinergiya hosil qiladi.[3]

2. Didaktik tamoyillar.

Texnologiya va ona tili fanlarini bog'lab o'qitishning ilmiy-metodik asoslari quyidagi didaktik tamoyillarga tayanadi:

1. Faoliyatga yo'naltirish tamoyili - o'quvchilar mustaqil loyihalar, tajribalar, matn tahlillari orqali bilimlarni egallaydilar.

2. Fanlararo integratsiya tamoyili - tilshunoslik va texnologik tushunchalar o'zaro uyg'unlikda beriladi (masalan, texnologik jarayonlarni matn shaklida ifodalash).

3. Kommunikativlik tamoyili - o'quvchilar o'z ishlarini og'zaki va yozma nutqda taqdim etadilar.

4. Muammoli vaziyat yaratish tamoyili – til va texnologiya asosida real hayotiy masalalar qo'yiladi va ularni hal etish o'quvchilarning ijodiy tafakkurini rivojlantiradi.

5. Vizualizatsiya tamoyili – multimedia, grafik modellar va vizual ko'rgazmalardan foydalanish orqali tushunchalarni chuqurlashtirish.

6. Metodik yondashuvlar. Boshlang'ich sinfda fanlarni bog'lab o'qitishda qo'llaniladigan asosiy metodlar:

7. Pedagogik jarayonga ta'siri.

Ilmiy-pedagogik tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, integratsiyalashgan o'qitish:

o'quvchilarning mantiqiy tafakkurini rivojlantiradi; ijodiy yondashuv va mustaqil qaror qabul qilish ko'nikmalarini kuchaytiradi;

til boyligini kengaytiradi va texnik terminlarni nutqda qo'llashni o'rgatadi;

ko'p qirrali kompetensiyalarni shakllantiradi (kommunikativ, amaliy, ijtimoiy).

Shuningdek, innovatsion ta'lim texnologiyalaridan foydalanish, jumladan, interfaol taxa, ta'limiy dasturlar va o'yinlar, dars jarayonini yanada qiziqarli va samarali qilmoqda.

Xulosa qilib aytganda boshlang'ich sinfda texnologiya va ona tili fanlarini bog'lab o'qitish pedagogik jarayonning samaradorligini oshirishga xizmat qiladi. Ushbu yondashuv o'quvchilarda til va texnologiya kompetensiyalarini uyg'un rivojlantirishga imkon yaratadi, muloqot va ijodiy fikrlash qobiliyatlarini mustahkamlaydi. Ilmiy tadqiqotlar va amaliy pedagogik tajriba asosida quyidagi tavsiyalar ishlab chiqildi: O'quv dasturlarida fanlararo integratsiyani mustahkamlash, maxsus modullar yaratish; Pedagoglarning metodik tayyorgarligini kuchaytirish, integratsiyalashgan dars metodlarini o'rgatish; Ta'lim jarayonida multimedia va interaktiv vositalardan keng foydalanish; O'quvchilarning mustaqil va ijodiy faoliyatini rag'batlantiruvchi loyihaviy metodlarni joriy etish. Shu tariqa, texnologiya va ona tili fanlarining integratsiyasi boshlang'ich ta'lim jarayonini zamonaviy talablar darajasiga olib chiqish, o'quvchilarni kompleks fikrlashga, kommunikativ va amaliy ko'nikmalarga ega etishga xizmat qiladi.

Foydalangan adabiyotlar:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "2021-2030-yillarda O'zbekistonning Yangi taraqqiyot strategiyasi to'g'risida"gi Farmoni. – Toshkent, 2021.
2. O'zbekiston Respublikasi Xalq ta'limi vazirligi. "Boshlang'ich ta'lim davlat o'quv dasturi". – Toshkent: XTV, 2021.
3. Abdullayeva, M. Boshlang'ich sinf texnologiya ta'limi metodikasi. – Toshkent: O'qituvchi, 2020. – 215 b.
4. Hasanov, R. Zamonaviy ta'lim texnologiyalari. – Toshkent: Fan, 2019. – 168 b.
5. Qodirova, T. Raqamli ta'lim muhitida o'qitish metodlari. – Toshkent: O'zbekiston, 2022. – 192 b.
6. Papert, S. Mindstorms: Children, Computers, and Powerful Ideas. – Basic Books, 2020. – 288 p.
7. Resnick, M. Lifelong Kindergarten: Cultivating Creativity through Projects, Passion, Peers, and Play. – MIT Press, 2018. – 208 p.
8. Kafai, Y. B. Connected Code: Why Children Need to Learn Programming. – MIT Press, 2019. – 200 p.

9. Brennan, K. Creative Computing: Scratch Curriculum Guide. – Harvard Graduate School of Education, 2021. – 125 p.
10. Smith, J. "3D Modeling in Primary Education: Developing Spatial Thinking". Journal of Educational Technology, 2021. – №4. – P. 45-58.
11. Ahmedov, A. "Boshlang'ich ta'limda raqamli texnologiyalardan foydalanishning psixologik-pedagogik asoslari". Xalq ta'limi jurnali, 2022. – №3. – B. 34-41.
12. Ahmedov, A. (2023). Boshlang 'ich sinf matematika darslarida multimedia texnologiyalaridan foydalanishning nazariy ahamiyati. in Library, 4(4), 119-127.
13. Ahmedov, A. (2025). BAŞLANGICH TA'LIM MATEMATIKA DARSLARIDA GEOMETRIK TUSHUNCHALARNI O'QITISHDA SUN'YIY INELLEKT ILOVALARIDAN FOYDALANISH. Tadbirkorlik va pedagogika , 4 (1), 249-255.
14. Ahmedov, A. va Xolmo'minova, O. (2024). BOSHLANG 'ICH SINF DARSLARIDA TEKSHIRISH METODLARIDAN FOYDALANISH. Tibbiyot, pedagogika va texnologiya: nazariya va amaliyot , 2 (10), 258-261.